

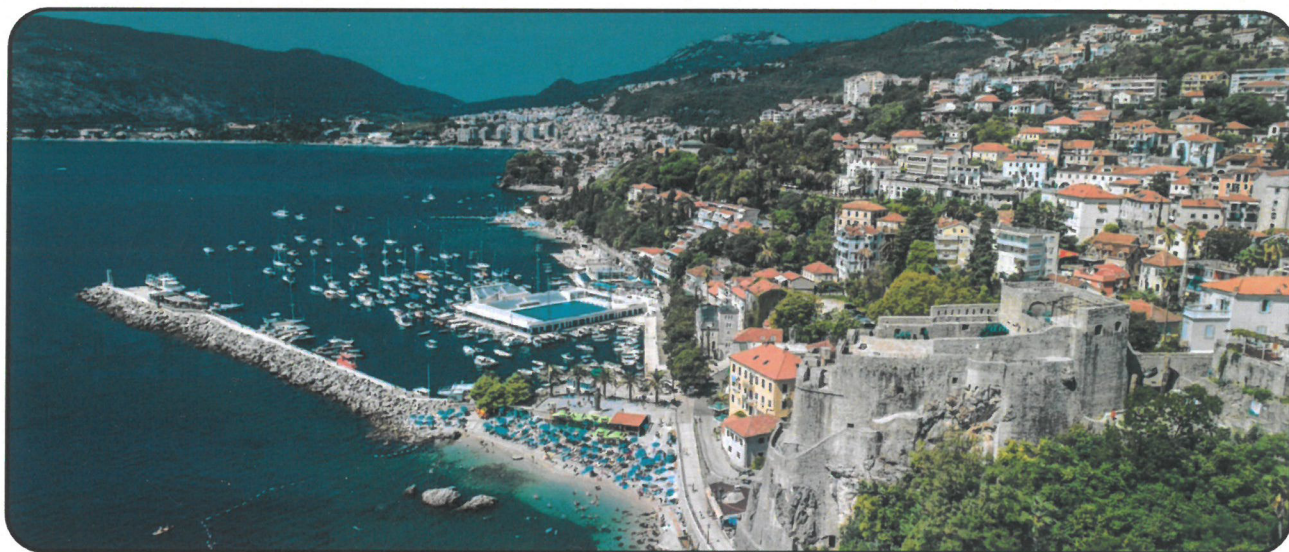
REGISTROVANO U UPIDIV-U

Udruženje likovnih umetnika primenjenih umetnosti i dizajnera Vojvodine

Pod red. br. 98 od 1.08.23 god.

Иницијатива за реализацију међународног пројекта

**ХЕРЦЕГНОВСКИ ПАНМЕДИТЕРАНСКИ
СУНЧАНИ ЦВЈЕТНО-ЉЕКОВИТИ ВРТ,
ЖИВОТНИ ВИР – ЖВИР МИРОЉУБИВОГ СУСРЕТАЊА
И НЕНАСИЛНОГ ПРЕОБРАЖЕЊА И ПРОСВЈЕТЉЕЊА
ТРИ КОНТИНЕНТА: ЕВРОПЕ, АФРИКЕ И АЗИЈЕ**

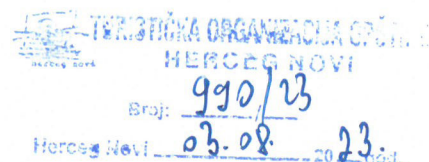
Војислав Девећ

Аутор Војислав Д. Девећ академик МСА
саветник Географског института САНУ «Јован Цвијић»
директор Стратег пројекта доо Нови Сад
управитељ Фондације „Матица мира“ Нови Сад
Милоша Бајића 7, 21000 Нови Сад, Република Србија
064.2213.256, 021.525.303
atelje_devic@yahoo.com
www.idobravoј.com
www.hram-svehriscanskog-pomirenja.com
https://sr.wikipedia.org/sr-el/Војислав_Д._Девећ

Саветница
Нада Зеремски

У Новом Саду – Херцег Новом, (1983 – 2023), 2. август 2023. (7531.)

04 AUG 2023

УВОД

Овај стратешки међународни пројекат са тако зачудним и амбициозним насловом настао је после реализоване „Инфо карте добара Херцег Новог Сада“, чију израду је суфинансијски подржала Градска управа за културу Града Новог Сада, а фото документацијом саучествовала Туристичка организација Херцег Нови и Туристичка организација Новог Сада, односно после четири деценије истраживања Боке Которске и летовања у Херцег Новом.

Аутор пројекта је спознао да диференције специфике Херцег Новог по којима се он разликује не само од бококоторских и јадранских него и од свих медитеранских градова омогућују му и дају за право да понуди свим медитеранским државама (22) једну ново-створену вредност свемедитеранског и триконтиненталног заједништва у једном цвјетно-љековитом врту у парку хотела „Бока“.

ЗАШТО ВРЕДИ ИЋИ „ТАМО ГДЕ МОРЕ ШУМИ И ГДЕ СУНЦЕ ЛЕПШЕ ГРЕЈЕ“ У ХЕРЦЕГ НОВИ ДА ЛЕТУЈЕТЕ, ДА СЕ РЕКРЕИРАТЕ, ОДМАРАТЕ, ОСЛОБОДИТЕ УРБАНОГ СТРЕСА, ЖИВИТЕ, РАДИТЕ, СТВАРАТЕ, ДА ЛЕЧИТЕ РЕУМУ ПА И ДА ЗИМУЈЕТЕ И БАВИТЕ СЕ УМЈЕТНОШЋУ И ТУРИЗМОМ?

На Медитерану постоји најмистичнији рајско-меланхолични залив Бока Которска, невјеста Јадрана, у коју не можете ни упловити ни из ње испловити а да вам се поглед и душа не дотакну Града Херцег Новог који држи равнотежу између два компактнија и старија камена града, Дубровника зароњеног у море и Котора заробљеног стенама.

Херцег Нови се не може спознати, а ако се и може спознати та спознаја скоро да се и не може објаснити другоме, може се само пренети искра жеље да се иде у њега и да му се враћамо, јер нема тих речи, ни слика, ни фотографија које могу дочарати његове лепоте и хармоније које се могу доживети само уживо.

Бог мора и ветрова, сунце, орјенске виле и здухачи Доброштице и Радоштака одржавају јединствен повишени доживљај отворености и слободе Херцег Новог, старе Драчевице, најотворенијег бококоторског града, као магичног животног вира, жвирачакре који нуди уточиште за све оне који љубе поглед ка морској пучини и чијој лепоти његове климе немају шта ни додати ни одузети. Само требају бити кадри на лепом месту постојати али и бити спремни и на његове промене ветрова, сушних и кишних периода а понекад, не дај Боже, истина ретко, и на земљотрес.

Само онај домаћин и туриста који осећају благотворни трепет Божје креације хармоничног климата Херцег Новог (од Савине, преко старог Града и Топле до Игала и Сушћепана) може њиме отапати восак своје свакодневицом опхрване и заморене душе и осетити благодат и озарење ове јадранске оазе како за време сунчаних тако и кишних дана која подстиче врлину умерености и равнотеже микро и макроkozма.

Од мимоза, глицинија, чемпреса, лимуна и палми, Новљана и Новљанки, савинских монаха па и туриста све трепери у неком ишчекивању, међу јавом и међ сном, појави неког Божјег провиђења које ће нас увести у тајну сопственог постојања на овоме свету. Херцег Нови је зачудан град у коме можете приуштити себи различите морске

и копнене авантуре али и исихастичка тиховања, јер је он и ванвременски град, перпетуум мобиле равнотежне обнове медитеранских мириса, боја, звукова, цвећа, агрума и риба, оаза за ослобађање од стреса, ваздушна, морска и блатна бања, сан сваког савременом цивилизацијом замореног човека, пензионера, реуматичара али и инспирација књижевницима, песницима, сликарима, музичарима и ствараоцима.

Ујутро вас буде мириси мора, кипариса, олеандера и звона са Савинског манастира, чека вас Градска пијаца са свежим рибама, воћем, поврћем и брдским травама, лети вам ветар зморац (мајестрал) ублажава летње врућине, после ручка крепи вас пој зрикаваца на Топлој, поподне поглед вам лута између лета галебова, тумачења форми облака и утапања у недоглед линије која спаја и дели море и небо у очекивању да се изнад хоризонта од рта Луштице до Пунта Оштро појаве Очеве очи, пред вече можете одмарати стопала у игалском блату а кад паднете у жељени сан можда вам се открије тајна нестворене новљанске светлости која одржава Херцег Нови као Град са најблажом климом северног крила Медитерана.

Ако за Напуљ кажу „Види Напуљ па умри“ за Херцег Нови може се рећи „Види Херцег Нови па живи у њему на многаја љета“!

**ИЗВОДИ ИЗ КЊИГЕ „КЛИМАТСКЕ ОСОБИНЕ ХЕРЦЕГ НОВОГ
И ЊЕГОВОГ ГРАВИТАЦИОНОГ ПОДРУЧЈА СА ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА
УСЛОВЕ ЗА РАЗВИТАК ТУРИЗМА И ГАЈЕЊЕ ЈУЖНОГ ВОЋА,
МИШО ЛАЗАРЕВИЋ, ГЕОГРАФСКИ ИНСТИТУТ „ЈОВАН ЦВИЈИЋ“,
ПОСЕБНА ИЗДАЊА, КЊИГА 18, БЕОГРАД 1967.**

„Карактеристика климе Херцег Новог је та да је јесен (17,2 °C) знатно топлија од пролећа (14,1 °C). У просјеку период са средњом температуром ваздуха изнад 10° траје у Херцег Новом 285 дана, на Хвару исто толико, у Дубровнику два дана мање (283), у Котору 19 дана мање (266), на Рабу 28 дана мање (257) а у Цриквеници чак 41 дан мање (244)...

Потребно је нагласити да је у Херцег Новом просјечно 9,5 мјесеци (у Ници на Азурној обали само 8 мјесеци) са средњом температуром изнад 10 °C, док су 4 мјесеца изразито топла и имају просјечну температуру изнад 20 °C. Стварне зиме у хладном периоду године, каква је, на примјер, у континенталном дјелу земље, у Херцег Новом уопште нема. Ту је зима сасвим другачија – топла и кишовита. Херцег Нови је свом ширином изложен јужним вјетровима који појачавају, поред осталог, температуру ваздуха, па тако њихова термичка особина дјелује благотворно у зимском дјелу године, кад су јужне струје у ХН врло честе, па зато у овом граду – како каже Љуба Ненадовић – „зими нема зиме: јужни топал вјетар греје га“...

Такође се може констатовати да на целом јадранском приморју, херцеговска област има најбоље услове за гајење јужног воћа под којим се подразумевају слиједеће биљке: маслине, агруми (лимуни, поморанџе и мандарине), смокве, шипци, рогачи, бадеми итд. јер ту постоје поред највиших средњих ваздушних температура зимских мјесеци и необично повољни услови за вјештачко наводњавање...

Унаприједити туризам, и здравствени и спортски и рекреативни и културни и класични јер за то у овој области, као мало гдје, постоје јединствени природни и антропогени услови. Да у здравственом туризму лежи будућност овог подручја биће сасвим јасно ако се наведе да ванредна љековита својства Игала (блато, вода Игаљка

и клима) нису довољно искоришћена као ни капацитети објеката Института др Симо Милошевић а пружају неслућене могућности за далеко интензивнији развој...

Колико је рентабилно гајење агрума видјеће се кад се наведе да је економски учинак производње једног хектара под агрумима у овим крајевима већи за око 30 пута од економског ефекта са једног хектара било које житарице.

Исто тако потребно је унаприједити цвјећарство, а особити гајење мимоза и каранфила, јер за њих у овим крајевима постоје слични и климатски и педолошки услови као на француској и италијанској ривијери, тим свјетским центрима украсног биља.“

ПРЕДЛОГ КОНЦЕПТА ХЕРЦЕГНОВСКОГ ПАНМЕДИТЕРАНСКОГ СУНЧАНОГ ЦВЈЕТНО-ЉЕКОВИТОГ ВРТА

Пошто је очигледно Херцег Нови вртно-цвјетни град са љековитим климатским, морским, биљним и блатним карактеристикама такав треба да буде и овај међународни врт који треба да доведе у један простор све естетике и мирисе специфичног цвећа и љековите енергије биља свих медитеранских држава. О томе шта је то најважније у Херцег Новом због чега он заслужује да реализује овакав један јединствени свемедитерански врт најбоље сведочи одговор градоначелника Мирка Комненовића трима Дубровчанима који су тражили помоћ за стварање сличног парка у Дубровнику: „Све ћу Вам учинити у сваком погледу, али једну ствар не могу да Вам учиним, питому новску климу не могу да Вам пребацам у Дубровник“. Комненовић је био свјестан чињенице да Херцег Нови има пријатнију климу од Дубровника а и мање ледених дана од Нице и Кана на Азурној обали.

Врт је умјетничка творевина која се ствара по истим начелима сублимације, концентрације и сажимања по којима се Божији принцип самоникле енергије цвећа и љековитог биља прожима и ступа у садејство са човјековим стваралачким принципом ненасилне културе мира и суживота на Медитерану, мору разноврсних култура, језика, религија и нација.

Почев од старе Персије и Вавилона сваки врт је везан за слику раја, сећања на изгубљени рај и заједништво са Богом, за вечну плодност, мјесто уживања и блаженства које својом лепотом обузима и оплемењује душу. Овај јединствени врт не представља само енциклопедију растиња већ и малу школу географије.

Три најважнија континента за историју цивилизација су Европа, Азија и Африка а Медитеран је море које их повезује, ублажава и прожима њихове разлике. Средње море Медитерана је Јадранско (Једарско у смислу језгра) а у њему се налази још увек најмистериознији залив на свијету, Бока Которска, невјеста Јадрана а на њеном улазу град Херцег Нови, први алем камен бококоторског залива, геоклиматски рај, приморски, цветни, вртни пешачки град са 100.000 степеница, отворена оаза за ослобађање од стреса која има све могућности да реализује херцегновски панмедитерански, сунчано цвјетно-љековити врт за јединствени емоционални и духовни доживљај миротворног

преображењског медитеранског круга цивилизација и недосањани сан Медитерана у мисији ненасилног просветљења Европе, Африке и Азије око једног мора.

МОГУЋЕ НАЈБОЉЕ МЈЕСТО ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ХЕРЦЕГНОВСКОГ ПАНМЕДИТЕРАНСКОГ СУНЧАНОГ ЦВЈЕТНО-ЉЕКОВИТОГ ВРТА

Колеге стручњаци и саветници Стратег пројекта и Фондације „Матица мира“ Нови Сад предлажу да је оптимална локација за реализацију ХЕРЦЕГНОВСКОГ ПАНМЕДИТЕРАНСКОГ СУНЧАНОГ ЦВЈЕТНО-ЉЕКОВИТОГ ВРТА средишњи празан део некадашњег парка хотела „Бока“ између Његошеве и Бате Вранковића улице.

О том парку је најстручније писала госпођа Милица Берберовић у тексту Парк хотела „Бока“ у Херцег Новом објављеном у часопису Бока бр. 32. 2012. Парк је настао почетком 20. вијека по угледу на тадашње модерне француске и италијанске хотеле са засадима палми, агава, кактуса, заслугом Вељка Ломбардића, предсједника „Акцијског друштва за грађевине и саобаћај странаца у Херцегновому“ и Мирка Комненовића, херцегновског градоначелника а по пројектима чешког архитекте Модтлиба и српског

архитекте Момчила Тапавице. Уређење парка и његов изглед снажно су утицали на уређење осталих зелених површина у херцегновској општини.

Током читавог двадесетог вијека постао је незаобилазна тачка у хортикултурној, туристичкој и друштвеној валоризацији Херцег Новог. Био је стјечиште елитног друштва у Аустро-Угарској монархији, затим у Краљевини Југославији па и када је после II Свјетског рата прешао из приватног у друштвено власништво у хотелу су одсједали министри, генерали и амбасадори. У току шездесетих година прошлог вијека је заштићен као ботаничко-хортикултурни објекат рјешењем Републичког завода за заштиту природе бр 01-299 од 28. 04. 1965. године.

Након земљотреса 1979. године хотел је срушен а парк је почео постепено да пропада. 1982. године расписан је конкурс за архитектонско рјешење новог хотела а прво награђени рад арх. Предрага Ђаковића је уграђен у урбанистички пројекат „Западно подграђе“ 1988. године, затим је 2009. рађен нови Урбанистички пројекат хотела са анализом и пејзажном таксацијом и Стратешком процјеном утјецаја на животну средину.

Игром случаја или Божјом промишљу нови хотел никада није изграђен јер је можда та локација толико трусна да би можда и тај нови хотел, у неком, не дај Боже новом земљотресу такође могао бити нарушен и срушен, а у међувремену указала се прилика да се у оквиру парка хотела Бока имплементира ХЕРЦЕГНОВСКИ ПАНМЕДИТЕРАНСКИ СУНЧАНИ ЦВЈЕТНО-ЉЕКОВИТИ ВРТ који би привукао туристе из 22 медитеранске државе: Албаније, Грчке, Турске, Кипра, Сирије, Либана, Израела, Египта, Либије, Малте, Туниса, Алжира, Марока, Гибралтара, Шпаније, Монака, Француске, Италије,

Словеније, Босне и Херцеговине и Хрватске јер би свака од њих биле заступљене са својим специфичним цвјетно-љековитим вртом.

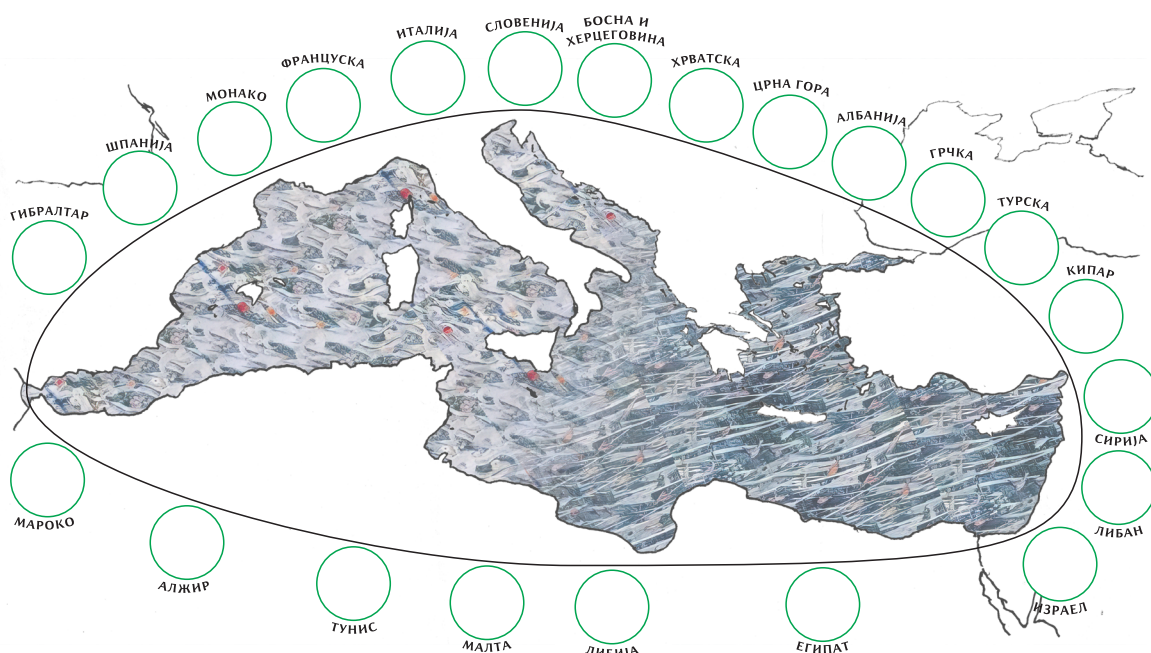
Реализација овог међународног пројекта медитеранских вртова у херцеговском парку хотела „Бока“ би уз Смјернице за израду пројекта реконструкције парка (са мјерама заштите и мјерама посебне заштите) и Посебне смјернице за израду пројекта реконструкције које је предложила госпођа Милица Берберовић Херцег Нови би не само „унапредио амбијент центра града и одао поштовање генерацијама поносних старих Новљана који су улагали много труда и љубави да би створили нешто по чему се овај град истицао и био јединствен“ не само на Јадранском мору него би

се у његовим оквирима реализовао новостворени међународни цвјетно-љековити свемедитерански амбијент.

Овај јединствени међународни хортикултурно-миротворни панмедитерански пројекат значајно би увећао туристичку понуду Херцег Новог и Боке Которске а самим тим и Црне Горе.

ИДЕЈНИ КОНЦЕПТ ХЕРЦЕГНОВСКОГ ПАНМЕДИТЕРАНСКОГ СУНЧАНОГ ЦВЈЕТНО-ЉЕКОВИТОГ ВРТА

Површина која је потребна за реализацију овога специфичног свемедитеранског врта у парку хотела „Бока“ износи око 1500 м² (21% од читаве површине парка 7000 м²).

Централни простор врта у овину неправилне елипсе представља обале Медитерана и изведен је у мозаику са сликама таласа, риба и сила мора.

У средишњем делу мора између Италије, Грчке и Либије постављен је триграм,

три преплетена круга на чијим ободима се налазе три двострука огледалска сунца која гледају једно према другима а која су окренута и ка својим континентима: Европи, Африци и Азији.

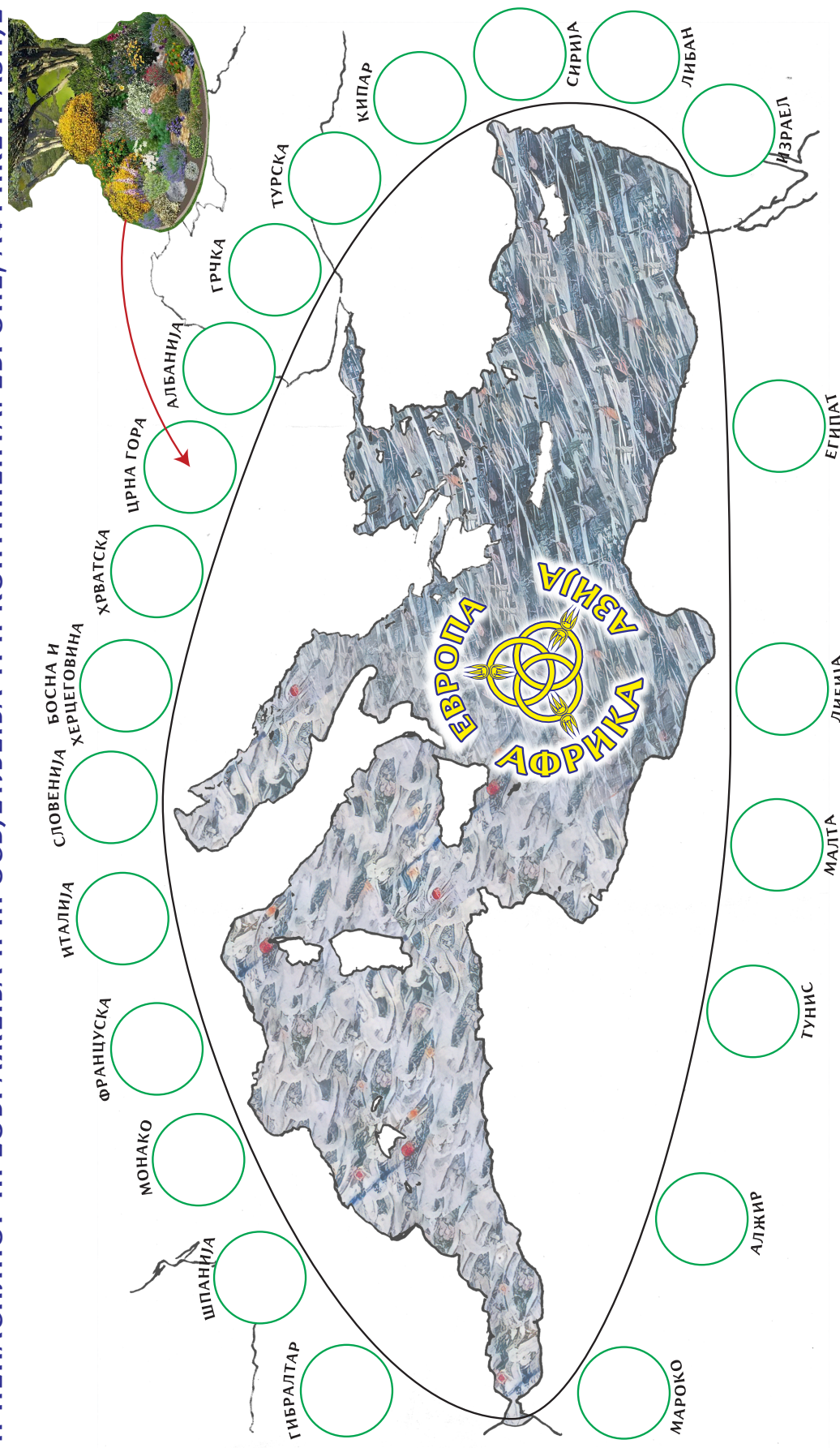
То је простор отворен за слободну пешачку шетњу по мозаику мора и обалама Медитерана и предвиђен за сајмове цвјећа и љековитог биља, за сликарске и вајарске изложбе, музичке камерне концерте, херцеговске летње позоришне игре и друге културне активности, сусретања и уживања у лепотама медитеранских вртова у амбијенту парка хотела „Бока“. У сусједној дворани Парк могли би се у пролећним и јесењим мјесецима одвијати семинари, конференције, еколошке и културне манифестације везане за хортикултуру, умјетничке радионице гајења цвијећа и лековитог биља, као и школе за пчеларство и пчеларске љековите производе а све у мисији промоције љепоте и здравог живљења и уживања на обалама Медитерана.

На ободу неправилне елипсе размештени су 22 кружна простора за имплементацију цвјетно-љековитих вртова 22 државе Медитерана. Пошто ће свака медитеранска држава уредити своју површину најљепшим цвјећем и најљековитијим биљем тај свемедитерански врт ће бити трајни и стални сајам цвјећа и љековитог биља 365 дана у години а у Херцег Новом, у парку хотела „Бока“. Стога ће његово дневно одржавање и ноћно чување захтјевати рад неколико стручних баштована, који ће истовремено опслуживати и потребе зеленила постојећег парка хотела „Боке“.

Сматрамо да је ова наша иницијатива за реализацију међународног пројекта ХЕРЦЕГНОВСКИ ПАНМЕДИТЕРАНСКИ СУНЧАНИ ЦВЈЕТНО-ЉЕКОВИТИ ВРТ, ЖИВОТНИ ВИР – ЖВИР МИРОЉУБИВОГ СУСРЕТАЊА И НЕНАСИЛНОГ ПРЕОБРАЖЕЊА И ПРОСВЈЕТЉЕЊА ТРИ КОНТИНЕНТА: ЕВРОПЕ, АФРИКЕ И АЗИЈЕ стратешког и пробуђујућег карактера да скрене пажњу општинском руководству да је крајње вријеме да се унапреди стање парка хотела „Бока“ било изградњом новог хотела „Бока“ било реализацијом предложеног овог свемедитеранског врта. За било коју од ове две варијантуе да се определи Херцег Нови ће унапредити квалитет своје туристичке понуде. Наша процена је да ће се, ако се определи за реализацију панмедитеранског врта у херцеговском парку хотела „Бока“, значајно увећати број туриста из свих медитеранских држава. Тиме би Херцег Нови вратио и сопствени значај и значај Боке Которске у шире медитеранске оквире.

Аутор идејног концепта свемедитеранског врта у парку хотела „Боке“ стоји на располагању за одговоре на сва питања и евентуалне недоумице.

**ХЕРЦЕГНОВСКИ ПАНМЕДИТЕРАНСКИ СУНЧАНИ ЦВЈЕТНО-ЉЕКОВИТИ ВРТ,
ЖИВОТНИ ВИР – ЖВИР МИРОЉУБИВОГ СУСРЕТАЊА
И НЕНАСИЛНОГ ПРЕОБРАЖЕЊА И ПРОСВЈЕТЉЕЊА ТРИ КОНТИНЕНТА: ЕВРОПЕ, АФРИКЕ И АЗИЈЕ**

Аутор Војислав Девић, академик МСА, управитељ Фондације „Матице мира“ Нови Сад, директор Стратег пројекта Нови сад, +381.64.2213.256;
Милоша Бајића 7, 21000 Нови Сад, Република Србија; Саветница Нада Зеремски, пејзажни архитекта; atelje_devic@yahoo.com; www.idobravoј.com 2023.

Белешке